דאמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות ומשני לא נצרכה דעביד באורעא דחבריה שאינו נהנה כלום ומכל מקום אסור לכתחילה כמו שאפרש בסמוך אלא שאין חייב חטאת ומשמע הא באורעא דידיה חייב חטאת ואע"ג דאין מתכוין לייפות קרקע חייב כיון דהוי פסיק רישיה ונהנה הוא ולא דמי לאותה את הגחלים להתחמם בהן והובערו מאליהן דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ופטור לרבי שמעון שאין נהנה כלל בהבערה זו שבלא מוספת הבערה יש כל כך גחלים שיוכל להתחמם בהן וא"כ בדבור לא מתכוון להבעיר אבל בהיא דהבונה (שבת דף קג.) כיון שהוא נהנה אגן סהדי שהוא מתכוין לייפות מיהו קשה דבשמעתין משמע דדבר שאין מתכוין אפי' פסיק רישיה לא הוי דאורייתא לעניין שבת אליבא דר' יהודה דע"כ לירוף עששיות פסיק רישיה הוא מדפריך עלה מהיא דבהרת אפי' הכי אמר דמדרבנן הוא ובהיא [דכריתות] מחייבין לרבי יהודה בהיא דהחותה את הגחלים שנתכוון לכבות העליונות והובערו התחתונות אף ע"ג דלא מכוין להבעיר התחתונות וי"ל דלירוף עששיות לא הוי פסיק

גמ' פרווה אמגושא. מכשף אחד בגלה ושמו פרווה: **תנא מניינא אתא לאשמועינן.** דקתני הכל שלשים מנה וכי אין אנו יודעין ששמונה עשר ושנים עשר הרי שלשים: **הא קמ"ל.** להכי הדר כיילינהו לאשמועינן דהא דשלשים מנה סך הכל הוא דיהיב שיעורא ליטול מן ההקדש ונליר משלשים מנה לא ליעביד סך הכל: **הא אי בציר מהני.** דשחרית משמונה עשר וטפי אהני דערבית משנים עשר לית לן בה: **בד בד.** ארבעה זימני כתיב בלבישת בגדי שחרית למימר דהוי בד בד המובחר בבד: **גמ'** מאי פרוה אמר רב יוסף [6] פרוה אמגושא: פרסו סדין של בוץ: מאי שנא של בוץ [3] אמר רב כהנא כדי שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ: בשחר היה לובש פלוסין של שמונה עשר וכו': ותנא מניינא אתא לאשמועינן הא קמ"ל דבציר מהני לא נעביד הא אי בציר מהני וטפי אהני לית לן בה דכולי עלמא מיהת דשחר עדיפי מנא לן אמר רב הונא בריה דרב עילאי אמר קרא [1] בד בד בד מובחר בבד

מוסף רש"י

שעבודת היום בבגדי בוץ. שם היום עליו עבודה שהיא בבגדי בוץ, לפי שאינו רגיל לשרת בלא שמנה בגדים, ויש מהן של זהב כגון ציץ וחשן ואפוד ופעמוני המעיל (לעיל לא:).

תוס' ישנים

ארבע אמות ואחוז ומתפלל של מוספין. מיהו עיקר מלגמן בשם שעות אז בשם ומחצה שהוא עילומו של יום כדפי' ברש תמיד בשחט, ואם לא התפלל יכול להתפלל תפילת מוספין כל היום כדדרשינן בתמורה [יד, א] (וכפ"ק) [וכפ"ב] דמגילה [כ, ב] מלמד שכל היום כשר למוספין. וא"ת אמאי קאמר ר' יוחנן בפרק תפילת השחר [כח, א] המתפלל תפילת המוספין לאחר שבע נקראל פוטא ב) אמאי לא קאמר אחר שש, כיון שאין מלגומו אלא בשש או בשש ומחצה שהוא עילומו של יום כדשמעת ברש תמיד בשחט. י"ל שאין העולם בקיאין בחלי שעה שיוכלו לכוין אותה חלי שעה, ולהכי נקט שבע. אי נמי חלי שעה היו שוהין להתפלל על הקרבן שיתקבל ברצון אחר שיקריבוהו. ומיהא אומר רבינו שאין (להקשות) [להשיבות] ביום הכפורים להתפלל תפילת המוספין אחר שבע כיון שמטא תפילת המנחה חוזן מוספין עבר, יש לך להקדים תפילת המנחה לתפילת המוספין דאמר ר' יוחנן בפרק כל המדיר [זבחים נא, א] ובתפילת השחר [ברכות סז] (הילכך) [הלכה] מתפלל של מנחה ואחר כך של מוספין, פי' דאית ליה כרבנן דר' יהודה דאית ליה תדיר קודם כיון שהגיע זמן תפילה כהדי דר' יהושע בן לוי הוה מפקד לתלמידיו אי הוה לכון מריסטון ומעמא יומא לתשע שעין ועד כדון לא קליקתון הוון (מעצון) [מצלון] דמנחה עד לא תפקון, עד כאן הילוזלמי. אבל אין המלמוד שלנו סובר כן בברכות [שם] דאפילו בזמן מנחה גדולה להיות בשעה ז' קאמר בזמן תפילת המנחה קדמה. **איברי תמיד קודמין למנחה שנאמר העולה עולה ראשונה.** מיהו אין זה אלא אסמכתא בעלמא דתיפוק לי שכן (תלי) [מיני] דמיס קדמי למנחות כדאיתא בפרק כל התדיר [זבחים פט, א]. וליכא למימר דקרא לא אתא אלא לחני מקדם דפרשית. **לעולם רבנן.** משום דבפ"ק מוקי אביי לסדר יומא כדרבנן מוקי לה הכא כרבנן. **ובבידורא לא מיירי.** וכן דש לאבריס דנקט לפי סדר עבודות התמיד נקט מילתיה. **מה מנחת הבקר קטרת קודמת לנסכים.** והכי נמי קודמת לאבריס דהא הסדר הקטרת האיברים ומנחת וזביחים ונסכים, מ"מ נמי תמיד הערב אין לנו להקדים קטרת לאיברים מדלא כתיב כתיב ולא כאיברי הבקר. דהכי משמע ואת הכבש השני תעשה והקטרת איברן בין ערבים, והדר אמר כמנחת הבקר תעשה לה למנחת הערב להיות מאוחרת לאחר איברים וקטרת כמנחת הבקר, ומדשיירינהו לאיברים דהוה משתעי בהן ברש קרא דכתיב תעשה בין הערבים הכי משמע דווקא המנחה של ערב תהא מאוחרת כשל בקר, אבל איברי הערב לא יהו מאוחרין כשל בקר, דשל בקר אחר קטרת ושל ערב יקדום לקטרת אלמא קטרת של בין הערבים אחר האיברים. כך נראה בעיני עיקר. לשון הג"ה רבינו שמואל. ולא כאיברי הבקר. פירש לה"ר יוסף הירי מלינו לאמר שיקדמו איברים לקטרת והלא אמרנו לעיל דאיברים ופדרים הוכשרו כל הלילה, ובענין נמי לאמר לעיל שעבודת לילה הוא, ובתמיד נשחט [פסחים נח, ב] אמרינן קטרת קודם לנרות כו' וא"כ צריך שיהא הקטרת מבעוד יום. ופי' דאם שהה האיברים עד שאין זמן להקריב שיהא יקריב הקטרת קודם לנילה לנרות ויקריב האיברים בלילה.

אמר קרא לבבש האחד. והיינו קרא דאמרינן בפרק בתרא דמגילה [כח, ב] אם נאמר ככש (ולא) [למה] נאמר אחד. מגא(ו)מגס היה רבינו למה אחד אחד יתירא בשביל זה, מה יש לחוש אם שחק מאחד והוה קאי אשל ערבית ואלמד אחרים מערבית. וקשא נראה לי דמשום דדין הוא יותר שילמד ערבית משחרית, וגם מלינו שמגלה בשחרית ללמד על ערבית במקום אחר לעיל כמנחת הבקר וכנסכו מעשה וגו'. משה. חד בחובה וחד בנדבה וצריכ. והא דאמרינן לקמן בפרק בא לו [ע, ב] שני אילים הן אחד האמור כאן ואחד האמור בחומש הפקודים [ר' אלעזר בר' שמעון אומר שני אילים הן] ומאי אחד המיוחד שבעדרו ואחד בחובה ואחד בנדבה ולריכי, הכוא ר' אלעזר בר'

מיתיבי

לשאין מתכוין דאי שני ליה אפילו כרבי שמעון אתיא ונהי דלבסוף הדר ביה כדמשמע בפרק ר' אליעזר דמילה (שם דף קנג:) מ"מ מדמשני הכי מעיקרא מכלל דלרבי יהודה דבר שאין מתכוין אסור מדאורייתא אע"ג דלא הוי פסיק רישיה ובערוך [3] פי' בע"א דהיא דהבונה לא לריכא דעביד באורעא דחבריה כיון שאין נהנה כלל בייפוי קרקע חבירו שרי אפילו לכתחילה אע"ג דהוה פסיק רישיה והא דאמר מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ה"מ בדבר שהוא נהנה כגון באורעא דידיה וקונך בהרת בנו שהוא נהנה ומתוך כך התיר ברזא הכרוכה בפשתן למשוך ממנו בשבת אע"ג דקא עביד סחיטה והוי פסיק רישיה הואיל ואינו נהנה באותה סחיטה דקא חזיל לאיבוד ומותר ולא ראיה היא מהיא דקעביד באורעא דחבריה דלשתרי לכתחילה דהתם לענין חיוב חטאת קאמר דאין חייב חטאת ומיהו איכא למימר דאסור לכתחילה ועוד הביא הערוך ראייה לדבריו מדאמר פ' ר' אליעזר דמילה (גס זה שם) ואבי אליבא דרבי שמעון האי בשר מאי עביד ליה באומר אבי הבן לקוץ בהרת בנו הוא מתכוין ופריך ואי איכא אחר ליעביד כדרים לקיש ומשני דליכא אחר אבל אי איכא אחר היה מותר לכתחילה אלמא שרי רבי שמעון פסיק רישיה לכתחילה בדבר שאינו נהנה ואין זו ראיה דהא דמוקי ליה אבי באומר אבי הבן כו' הייגו מקמי דשמע מרבא דמודה רבי שמעון בפסיק רישיה כדקא מסיק התם לבתר דשמע מרבא סברה ולהכי פריך ואבי אליבא דר"ש כיון דפליג אף בפסיק רישיה וא"כ לא שנא פסיק רישיה משאר שאינו מתכוון האי בשר מאי עביד ליה אבל למאי דמסיק דלאבי נמי מודה בפסיק רישיה ל"ש אבי ל"ש אחר ועוד מה ראיה היא מהתם דילמא התם מדאורייתא שרי אבל מדרבנן איכא למימר דאסור מיהו איכא למימר דהכי מייתי ראיה כיון דבשאר [איסורי] דלא בעינן מלאכת מחשבת מותר מן התורה אין סברא לאסור גבי שבת אפי' מדרבנן ודאי אי בשאר איסורי אסור מדאורייתא משום דלא בעינן בהו מלאכת מחשבת אז היה ראוי לגזור גבי שבת מדרבנן להשוותו לשאר איסורי אע"ג דמדאורייתא שרי משום מלאכת מחשבת מיהו למאי דפריסית דלבסוף הדר ביה וס"ל דמודה ר"ש בפסיק רישיה ובקליפת בהרת אסור מדאורייתא אע"ג דלא מיכוון וא"כ בשבת אסרינן לכתחילה ל"ש אבי ול"ש אחר ואדרבה משם קשה לפי הערוך מדלא קאמר אלא לאבי האי בשר מאי עביד ליה אבל לרבא דסבירא ליה מודה ר"ש בפסיק רישיה לא שני ליה בין אבי בין אחר כיון דסבירא ליה בשבת דמדרבנן [אסור] פסיק רישיה אע"ג דמדאורייתא שרי משום מלאכת מחשבת מכלל דבשאר איסורי אסור מדאורייתא ועוד מייתי ראייה מפרק כל כתבי (שם דף קיז.) דשקיל ליה בצרזי ואע"ג דמודה ר"ש בפסיק רישיה הואיל ואין נהנה מותר ואינו ראייה כמו שפי' שם רש"י דלאו מלאכה היא דאין דרך הפשט בכך עוד יש לפרש דשקיל ליה בחתיכות קטנות כל כך שאין בהם באחת מהן לעשות קמיע הלכך לא חשיב עור ואין זה הפשט עוד הביא ראיה מדאמר פ' לולב הגזול (סוכה דף לג.) אין ממעטין אותו בי"ט משום ר' אלעזר בר"ש אמר ממעט ופריך הא קא מתקן מנא ומשני הכא במאי עסקינן לאכילה ודבר שאין מתכוון מותר ופריך והא מודה ר"ש בפסיק רישיה לא לריכא דאית ליה הושענא אחריתי דמאחר שאינו נהנה בדבר מותר אע"ג דהוי כפסיק רישיה ואין לדחות ולומר מאחר דאית ליה הושענא אחריתי לא הוי מתקן דאינו מתקנה לשם מצוה דאם כן מאי דוחקיה למימר ר' אלעזר בר"ש סבר ליה כאבוה דאמר דבר שאינו מתכוון מותר אפי' כר' יהודה מלי לאוקמי מהאי טעמא מיהו יש לדחות מאחר שאותו תיקון אפילו במתכוון אינו אסור אלא מדרבנן [6] דמיעוט ענגיו אין נראה תיקון כל כך שיחשב תיקון מן התורה לא גזרו ביה רבנן כיון שאין נהנה ולדברי הערוך אתי שפיר הא דאמר בפ' כל התדיר (מנחות דף לא:) המתנדב יין מביא ומזלפו על גבי האישים ופריך והא קא מכבה ומוקי לה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוון מותר ואפי' דהוי פסיק רישיה שאי אפשר לזלף על גבי האישים שלא יכבה מתיר ר"ש לכתחילה מאחר שאין נהנה מיהו אין נראה דברי הערוך דהא מפיס מורסא כדי להוציא ממנה לחה פטור אבל אסור [7] אי לאו משום נערא דאיעבי אע"פ שאינו נהנה כלל ואינו מתכוון כלל לצניון הפתח וכן קשה ממחט של יד ליטול בה את הקוץ ומפרש לה בסנהדרין (דף פה.) אליבא דר"ש דאמר מלאכה שאינה לריכה לגופה פטור עליה ודוקא משום נערא דגופה הא לאו הכי לא אע"ג דלא מיכוון לעשות חבורה כי אם להוציא הקוץ ולפי זה לריכין אנו לישב היאך דכל התדיר דלאו פסיק רישיה הוא שמלפו בטיפים דקות אי נמי על גבי האישים דאפשר שלא יכבה את האש[8]: **פרווה אמגושא.** פי' בערוך וזה לשונו יש מן החכמים שאומרים כי חפר מחילה תחת הקרקע בקדש עד שיראה עבודת כהן גדול והרגישו הכהנים בחפירה באותו מקום וחפרו (ומצאנוהו) [ומצאוהו שם והרגוהו]. ונקראת אותה הלשכה על שמו. פרסו סדין של בוץ. ולמה של בוץ, אמר רב כהנא שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ. פילוסין והנדווין שניהן לשון מלבוש הן בלשון [ערבי]. הכל ל' מנה. כלומר אלו נוטל מן ההקדש כו' ולדברי הכל של שחר מעולין משל ערבית.

תוס' ישנים (המשך)

שמעון לאו היינו רבנן דהכא, לגלילהו מקרא (ספק) [אחר ספק], אלא סבירא [להו] כרבי דהתם, ור' אלעזר בר' שמעון כרבי דהכא. **אפילו תימא בשהגיע לצידוק דבר שאינו מתכוין מותר.** וכגון דלא הוי פסיק רישיה, ואפילו בפסיק רישיה מיתוקמא וכגון שאין הכלי אלו ודלמאריגן בהבונה [שבת קג, ב] לא לריכא דקעביד באורעא דחבריה. מיהו לר' יהודה מיהא יכול להיות אסור מטעם מלאכה שאינה לריכה לגופה דחייב עליה לר' יהודה דהכא, דבהבונה לא חייבי אלא לר' שמעון דווקא. **ומי אמר אביי הבי והאמר** כו'. וא"ת מאי פריך מבהבת דהוי פסיק רישיה לגירוף דלא הוי פסיק רישיה, דאי הוי פסיק רישיה הוי חייב לר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין חייב, ומדקאמר דאפילו פסיק רישיה לגירוף דלא הוי פסיק רישיה, כדאמרינן בפס הבית [שבת קלב, ב], ואע"ג דר' יהודה מחייב במלאכה שאינה לריכה לגופה דבהבונה לא אמרינן דאין מחייב דאין מלאכה אלא לר' שמעון דווקא. ומיהא הכי נמי דאמרינן בפרק בא לו [ע, ב] דאם אינו מתכוון אסור אפילו בשבת אלא דלר' יהודה אמר דבר שאינו מתכוון אסור, ואין נראה לדחות לגירוף דהתם מיירי בגירוף גדול דהוי דאורייתא. ועוד מדאמרינן בשילהי פירה כל היכא דכי קא מיכוון איכא איסורא דרבנן כי לא מיכוון אבי ר' שמעון מיקשי דהא שמעינן ליה לר' יהודה במשנה בפרק שני דביצה [כג, ב] דבר שאין מתכוון אסור. ועוד דהכי הוה ליה למימר הני מילי בשאר דאיסור דאורייתא אבל הכא לגירוף דרבנן הוא. ועוד שמוחק גירסת כל הספרים. על כן נראה לרבינו לפרש הכי, הני מילי בכל התורה כולה לחסר ר' יהודה דבר שאין מתכוון מן התורה כגון גבי כלאים דמוכרי כסות דלא שייך מלאכת מחשבת אבל לגירוף דבר שאין מתכוון אין אסור בו אלא מדרבנן וכן כל דבר שאין מתכוון, דגבי שבת מלאכת מחשבת בעינן ואין שבות במקדש. והשתא פריך שפיר מהאיא דבהבית דחסר ר' יהודה התם דבר שאין מתכוון אי לאו קרא, אבל המשנה של ביצה לא קשיא מידי דודאי מדרבנן אסר ר' יהודה דבר שאין מתכוון, ודוק ליטנא דבכל דוכתא קאמר דבר שאין מתכוון אסור או מותר ולא נקט פטור וחייב כמו גבי מלאכה שאינה לריכה לגופה, וגילבסת הספרים ניחא בפשיטות. אך קשה לרבינו על מאי דפירי' דדבר שאין מתכוון אסור היינו מדרבנן, מדאמרינן בפרק בפסק אכל בכריתות [כ, ב] החותה גחלים כו' חייב ר' אלעזר אומר חייב שתים כו' וקאמר רב אשי כגון שנתכוון לכסות והובערו מאליהן דתנא קמא סבר לה כר' שמעון דאמר דבר שאין מתכוון פטור, ור' אלעזר בן צדוק סבר לה כר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוון חייב, ומדקאמר חייב ופטור אלמא כי קא פליגי בדאורייתא פליגי. ונראה לי דלאו מילתא היא דבסוף המועלין יין [שבת פא, ב] גבי תלוש קאמר חייב ועל כרחיה מדרבנן קאמר כמו שהוכיח לשם [ה]קון[נטרס]. משה. אך אומר רבינו דדבר שאין מתכוון דהתם לא הוו כדבר שאין מתכוון (כו)

1. כתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור ובמצנפת בד יצנף בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם: ויקרא טז ד

גליון הש"ם

תוס' ד"ה הנ"מ באיסורא כו'. דמיעוטו ענגיו אין נראה תיקון כ"כ. ע' מרדכי רפ"ג דסוכה שכתב דהוא דלמוריינתא:

רבינו חננאל

פי' פרוה שם אדם מגושי. ויש מן החכמים שאומרים כי חפר מחילה תחת הקרקע בקודש עד שיראה עבודת כהן גדול [בזיום הכפורים, והרגישו הכהנים בחפירה באותו מקום וחפרו (ומצאנוהו) [ומצאוהו שם והרגוהו]. ונקראת אותה הלשכה על שמו. פרסו סדין של בוץ. ולמה של בוץ, אמר רב כהנא שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ. פילוסין והנדווין שניהן לשון מלבוש הן בלשון [ערבי]. הכל ל' מנה. כלומר אלו נוטל מן ההקדש כו' ולדברי הכל של שחר מעולין משל ערבית.

מיתיבי גרסינן בריש״א והדר גרסינן **תני רב שמואל: מיתיבי ולבשו בגדים אחרים.** ולא גרסינן וקרבו אל אשר לעם דההוא קרא לא גבי שירות כתיב אלא גבי בגדים שאכלו בהן ולא אפשר לאוקומי ביום״כ אלא מהאי קרא מותיב ובאתאתם אל אחר החיצונה וגו׳ דאיכא לאוקומי ביום״כ דכתיב לעיל מיניה והיה בבואם אל שערי החצר הפנימית (ה) ולא יעלה עליהם למר הא ודאי ביום הכיפורים כתיב דאי בשאר ימות השנה הא איכא מעיל דכוליה תכלת וחושן ואפוד דאית ביה תכלת וכתיב בתריה ובאתאתם אל החצר החיצונה יפשטו את בגדיהם וגו׳ ולבשו בגדים אחרים וקא סלקא דעתין דהכי קאמר וכשיחזור ויכנס שם בין הערבים ולבש בגדי בד אחרים ולא את הראשונים. ומשום דלא רמזה משה באורייתא והילכתא הוו גמירי לה [ו] אתא יחזקאל ואסמכיה אקרא. ולא יקדשו את העם דכתיב בסיפא מילתא אחריתי היא וכשיתערבו עם העם ילבשו בגדי חול: **מאי לאו אחרים השונים מהן. דאי לאו** לעילויהו למה לי למכתב אחרים דמשמע שלא יהיו דומין לראשונים: **לא פחותין מהן.** לפי שעבודה הראשונה חשובה ומכפרת וזו אינה אלא לפנות את המקום שאין כבוד שיהיו מונחין שם לפיכך שינה הכתוב בבגדים לפחות: **עבודת יחיד.** הוצאת כף ומחתה שאינה צריכה לציבור אלא לפי שמוטלת עליו לפנות את המקום לפיכך קורא לה עבודת (ז) יחיד: **ובלבד שימסרנה לציבור.** דסוף סוף מעבודת ציבור היא כך נראה בעיני. ואני שמעתי עבודת יחיד מקרא פרשה דתנן [במתני׳] (לקמן דף סח:) קורא באילנות לבן משלו וקשיא לי בגוה דלא תנן התם ובלבד שימסרנה לציבור: **פשיטא.** דעובד בה כיון דאמרת מוסרה לציבור (ח) דציבור היא: **משפי ריבוא.** מנה: **האמר מר חוטן.** של בגדי כהונה כפול שהה לקמן בפרק בא לו (דף עא:): **לחמרא במזגא.** כיין הנראה ממוזג לכלי זכוכית ואע״פ שהזכוכית עבה כך היה הפשתן מולהב ונראה בשרו מתוכה: **לעני אומריס וכו׳.** כלומר אם באו ב״ד שלמעלה לחייב עניים ע״י הלל ועשיריס ע״י ר׳ אלעזר וטרודי הילר על ידי יוסף יש פתחון פה לבעל הדין לחייבם: **טרפעיק.** אלא מדינה שהוא חלי דינר כך מפורש בכתובות (סד.): **פירקוהו.** פירקו משוי השלג מעליו: **אנגריא.** עבודת שר העיר. ועבודת עצמו היתה והם אינם מכירים בו וסבורים שהוא מיושבי העיירות שלו שעבודת אדוני הארץ מוטלת עליהם: **משדלתו.** מפתה אותו. כי יפתה מתרגמינן ארי ישדל (שמות כב): **שלבשה לו.** בשבילו: **מתני׳ ראשו לדרום ופניו למערב.** מפרש בגמרא (ט) שעוקס ראשו לצד ההיכל וקא בעי טעמא אמאי לא מוקי ליה להדיא זנבו למזרח וראשו למערב: **והכהן עומד במזרח.** אחוריו למזרח:

גמ׳

ניחוש שמא לא ימסרנה יפה יפה קמ״ל. ואפי׳ לרבנן דרבי יוסי בפרק הבית והעליה (ב״מ דף קיח.) דסבירא להו שומרי ספיחים בשביעית עוטלין שכרן מתרומת הלשכה ורבי יוסי אומר אף הרואה להתגדב בחנם עושה וקאמר דפליגי במיחש דילמא לא מסר לגבור יפה דרבנן סברי חיישינן הכא מודו דאמר שהדי דב״ג מסר ליה יפה שהוא גדול בתורה ויודע שיש למסור יפה ועוד כיון שכל כבוד כהונה הוא שלו מסר ליה יפה אגב חביבות שעובד בה וכן לבן בוכרי דאמר בפרק הקומץ רבה (מנחות דף כא:) כל כהן שאוכל אינו חוטא ופריך כיון דלבתחילה לא מיחייב לאיתויי כי קא מייתי מעייל חולין לעזרה ומשני דמסר ליה לגבור איכא למימר אפילו את״ל דסבירא ליה כרבנן דפ׳ הבית והעליה (ב״מ דף קיח.) בהיא אפי׳ רבנן מודו כיון שכל ישראל מביאין שקלים אינהו נמי נהי דפטירי מסרי לגבור יפה יפה ועוד כיון שכל ריוח הקרבנות הבאים מן השקלים שלהם הוא גמרי ומסרי יפה: **אנא** השם. בירושלמי יש דבראשונה אמר אנא השם ובשניה אנא בשם כפר נא וכו׳:

עוקמיה

מיתיבי [1]ולבשו בגדים אחרים ולא יקדשו את העם בבגדיהם מאי לאו אחרים חשובין מהן לא אחרים פחותים מהן תני [6]רב הונא בר יהודה ואמרי לה רב שמואל בר יהודה [8]אחר שכלתה עבודת ציבור כהן שעשתה לו אמו כתונת לובשה ועובד בה עבודת יחיד ובלבד שימסרנה לציבור [3]פשיטא מהו דתימא ניחוש שמא לא ימסרנה יפה יפה קמ״ל אמרו [3]עליו על רבי ישמעאל בן פאבי שעשתה לו אמו כתונת של מאה מנה ולובשה ועובד בה עבודת יחיד ומסרה לציבור אמרו עליו על ר׳ אלעזר בן חרסום שעשתה לו אמו כתונת משתי ריבוא ולא הניחוהו אחיו הכהנים ללובשה מפני שנראה כערום ומי מתחזי והאמר מר [7]חוטן כפול ששה אמר אביי כחמרא במזגא ת״ר [2]עני ועשיר ורשע באין לדין לעני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עני הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו כלום עני היית יותר מהלל אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיק חציו היה נותן לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו פעם אחת לא מצא להשתכר ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון אמרו אותו היום ערב שבת היה ותקופת טבת היתה וירד עליו שלג מן השמים כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון אבטליון אחי בכל יום הבית מאיר והיום אפל שמא יום המעונן הוא הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג פרקוהו והרחיצוהו וסיכוהו והושיבוהו כנגד המדורה אמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת עשיר אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עשיר הייתי וטרוד הייתי בנכסי אומרים לו כלום עשיר היית יותר מרבי אלעזר אמרו עליו על רבי אלעזר בן חרסום שהניח לו אביו אלף עיירות ביבשה וכנגדן אלף ספינות בים ובכל יום ויום נוטל נאד של קמח על כתיפו ומהלך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה פעם אחת מצאוהו עבדיו ועשו בו אנגריא אמר להן בבקשה מכם הניחוני ואלך ללמוד תורה אמרו לו חיי רבי אלעזר בן חרסום שאין מניחין [9]אותך ומימיו לא הלך וראה אותן אלא יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה רשע אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי[10] (היה) אומרים לו כלום [11]נאה היית מיוסף אמרו עליו על יוסף הצדיק בכל יום ויום היתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים בגדים שלבשה לו שחרית לא לבשה לו ערבית בגדים שלבשה לו ערבית לא לבשה לו שחרית אמרה לו השמע לי אמר לה לאו אמרה לו הריני חובשתך בבית האסורין אמר לה [2]ה׳ מתיר אסורים הריני כופפת קומתך [3]ה׳ זוקף כפופים הריני מסמא את עיניך [3]ה׳ פוקח עורים נתנה לו אלף כברי כסף לשמוע אליה לשכב אצלה להיות עמה ולא רצה [9]לשמוע אליה [9]לשכב אצלה בעוה״ז להיות עמה לעוה״ב נמצא הלל מחייב את העניים רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים יוסף מחייב את הרשעים: **מתני׳** [12]בא לו אצל פרו ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח ופניו למערב וסומך שתי ידיו עליו [9]ומתודה וכך היה אומר אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורת משה עבדך [4]כי ביום הזה יכפר וגו׳ [1]והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

גמ׳

ובאותה לשכה הרגישו בו). אמר קרא בד בד. (ד)בפרק שני דזבחים (יח, ב) נמי דרש בד שיהיו חדשים ושיהו של בוץ. **מאי לאו אחרים חשובים.** וא״ת כי פריך בפ״ק דפסחים (יא, ב) מאי שנא גבי חמץ דגזר ר׳ יהודה דילמא אמי אחרים משמע ליה שכל היום יובשו בגדים אחרים. וא״ת מנא ליה דימא חשובים מהם (נמי) [נהי] דלא אמי להאלאת הדשן דימא פחותים, חשובים מיהו מנין לנו, דילמא כאותם דווקא. י״ל דומיא דבגדי זהב שלובש כשיולא מבית הקדשים שהן חשובים, ומסתמא כן יהו כל אחרים. **לובשה ועובד בה עבודת יחיד.** הוצאת כף ומחתה כפי׳ הקונטרס. והא דקתני במשנה אלו משל ציבור, היינו אם הוא רוצה, אבל הרוצה עושהו משלו לכבוד ולתפארת. **ובלבד שימסרנה לציבור.** שלריך שיהא משל ציבור כדתניא בתו״כ [אחרי פ״א י״ז] בגדי קדש בגין אב לבל הבגדים שיהו [משלן] קדש, ודווקא בעבודת יחיד אבל בעבודת ציבור אינו יכול לעשות אע״פ [שמוכרה] [שמוסרה] לציבור. ולא ידע רבינו יהודה מאי שנא מקטרת שיכולין להקטיר אם עשאה יחיד (ומוכרה) [ומסרה] לציבור. **רשע אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה.** כדאמרינן בסנהדרין (ז, א) שאין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה. דבקמיית דלא מיכוין כלל אלא לכסות דהוי איפכא ממלאכה שעושה, קרי ליה דבר שאין מתכוין, אבל בתרייתא קרי מלאכה שאינה לריכה לגופה כמו בכל התלמוד לפי שכוונה יש בדבר. וא״ת כי פריך בפ״ק דפסחים (יא, ב) מאי שנא גבי חמץ דגזר ר׳ יהודה דילמא אמי למיכל מיניה, מאי שנא גבי קילוף דלא גזר אטו קידור, ומשני לחם בלחם מיחלף כו׳, ואמאי לא משני ליה משום דבקידור אפילו (לא) עביד ליה ליכא איסורא אלא מדרבנן כיון שאינו מתכוין ולכך לא גזר, אבל חמץ במועד איכא כרת. י״ל דעדיפא מייתי קמשני התם. הקשה ריב״א מדאמרינן בפרק כירה [שבת מב, א] מכבין בחלא של מתכת בכשות הרבים דמשמע הא בכשות היחיד אסור מדרבנן והכא אריגן לבטיל עשביות חמות. ומיהו דאין שבות במקדש. ואין זה נראה דהתם מיירי בגחלת שיוצאה מתחת יד הנפח, אבל הכא אינו אם כל כך והרי [הוא] כמו מיחם שפינהו דפ׳ בירה דלא אסרינן ליה משום כיבוי. **מתני׳.** פלוסין והנדוין. פר״ח מלבוש הן בלשון ערבי. ובתו״כ [אחרי פ״א ז] מפיק מקרא לשנות בגדי לבן בערב, דקתני מגיין לרבות כלים אחרים לבין הערבים, ת״ל ולבש את בגדי הבד, וקרא יתירא הוא לדרשא. עד כאן שייך לדף לד ע״ב

עין משפט נר מצוה

מ א מיי׳ פ״ח מהל׳ כלי המקדש הל׳ ז:
מא ב מיי׳ פ״א מהל׳ ת״ת הלכה ח [עוש״ע י״ד סי׳ רמו סעי׳ א]:
מב ג מיי׳ פ״ב מהל׳ עבודת יום״כ הל׳ ו ופ״ד הלכה א:
ד [מיי׳ שם פ״ב הלכה ז]:

רבינו חננאל

תני אחר שכלתה עבודת צבור כהן שיש לו כתונת לובשה ועובד בה עבודת יחיד, ובלבד שימסרנה לצבור יפה יפה. **ישמעאל בן פיאבי** עשתה לו אמו כתונת בק׳ מנה כו׳. וכן ר׳ אלעזר בן חרסום לבש כתונת משתי רבוא. ואע״ג שהיו החוטין כפולין ששה, היה נראה מתוכה כערום. ולפיכך לא הניחוהו הכהנים לעבוד בה. **ירושלמי,** מילא אותה ר׳ אלעזר בן חרסום מים וסיבב את המזבח ז׳ פעמים. **תנו רבנן** עני ועשיר ורשע באין לדין כו׳ עד ונמצא הילל מחייב את העניים ור׳ אלעזר בן חרסום את העשירים ריוסף את הרשעים. **ירושלמי בתחלת זה הפרק,** תני ישן טעון טבילה, נתנמנם טעון קידוש ידים ורגלים, ואוקמוה שסמך בכותל וישן. ותני ר׳ חייה אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד, וריש לקיש [אמר] ולא אפילו למלכי בית דוד, והאי דכתיב ויבא המלך דוד וישב לפני ה׳, שיישב עצמו בתפלה. **תני** עור שעיבדו לשום קמיע מותר לכתוב עליו מזוזה רשב״ג אומר. תני העושה כלי עד שלא נשתמש בו הדיוט מותר לגבוה, אבל משנשתמש בו הדיוט אסור לגבוה. אבנים שחצבם לשום מת אסורין בהנאה, לשום חי ולשום מת מותרין בהנאה. הזורק כלי לפני מטתו של מת, לתוך ד׳ אמות אסור בהנאה, חוץ לד׳ אמות מותר בהנאה. **מתני׳** בא לו אצל פרו ופר היה עומד בין האולם ולמזבח כו׳.

תוס׳ ישנים

[ב]שאר התלמוד, דהתם כולי עלמא מחייבי משום דהוי פסיק ריפיה דכיון דמתחה לגמלים עליונות כדאיתא התם [אי] אפשר שלא יבעיר, ואיתא ליה נמי באותה הבערה, אלא לר׳ שמעון פטור דהוא מלאכה שאינה לריכה לגופה ור׳ יהודה מחייב בדבר שאין מתכוין (כיה) [בזה] דהוי אינה לריכה לגופה, והא דקרי ליה אין מתכוין לפי שלא נעשית מחשבתו שמתכוין לכסות והבעיר, אבל שאר [אינו] מתכוין אינו אסור לרבי יהודה אלא מדרבנן. וא״ת אי במלאכה שאינה לריכה לגופה פליגי, מאי שנא בתר הכי דקאמר תנו רבנן החותה גמלים בשבת והוצענו מגליהן חייב ומגיא אידך פטור, ומוקי לה הא כמאן דאמר מלאכה שאינה לריכה לגופה חייב והא כמאן דאמר פטור, אמאי נקט הכא לשנא דמלאכה שאינה לריכה לגופה טפי מדלעיל. י״ל

תורה אור השלם

1. וּבְצֵאתָם אֶל הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת בִּגְדֵיהֶם אֲשֶׁר הֵמָּה מְשָׁרְתִם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכֹת הַקֹּדֶשׁ וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא יְקַדְּשׁוּ אֶת הָעָם בְּבִגְדֵיהֶם:
יחזקאל מד יט
2. עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְיָ מַתִּיר אֲסוּרִים: תהלים קמו ז
3. יְיָ פֹּקֵחַ עִוְרִים יְיָ זוֹקֵף כְּפוּפִים יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים:
תהלים קמו ח
4. כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ:
ויקרא טז ל

גליון הש״ס

רש״י ד״ה מיתיבי וכו׳ **אתא** יחזקאל ואסמכיה אקרא. וכעין מה דאיתא בתענית דף י״ז ע״ב:

הגהות הב״ח

(**א**) רש״י ד״ה מיתבי ולבשו כו׳ אל שערי החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם כו׳ ובאתאתם אל החצר החיצונה וגו׳ יפשטו את כו׳ והילכתא הוו גמירי להו אתא יחזקאל: (**ב**) ד״ה עבודת יחיד כו׳ וד״ה ובלבד כו׳ הל״ל: (**ג**) ד״ה פשיטא כו׳ מוסרה לגבור ושל צבור היא:

מוסף רש״י

כהן שעשתה לו אמו כתונת. שהיו אמותיהן של כהנים עושות לבניהם משלהם כמין בגדי כהונה, להראות תפארת עושרן ועוי מלאכתן וכמה הן מהדרות מלות (לעיל כה.). **שמא לא ימסרנה יפה יפה.** בלב שלם (ר״ה יז. ב״מ קיח.). **בא לו.** כהן גדול, **אצל פרו.** להתוודות עליו ביום הכפורים, כדכתיב וכפר בעדו וגו׳ (זבחים כ.). **והכהן עומד במזרח ופניו למערב.** אחוריו למזרח המזבח ופניו למערב כלפי ההיכל (שם).

תוס׳ ישנים (המשך)

שייך לדף לה ע״א

גמ׳. [**פרוח מגושה.** פר״ח יש מן הכמים אומרים שהיה מכשף אחד שהיה רואה לראות בבית קדשי הקדשים והיה עושה מחילות בהר הבית,

(**ה**) [נעיל כה. ע״ש], (**ו**) [ר״ה ז. ב״מ קיח.], (**ז**) [מופסק׳ ספ״א], (**ח**) [לקמן עא.]. (**ט**) בע״י שאין מניחין לך הלך נתן להם ממון הרבה כדי שיניחו אותו ומימיו וכו׳, (**י**) [ל״ל הייתי], (**יא**) בע״י כלום היה טרוד בילבו יותר מיוסף וכו׳, (**יב**) ע״ז ה. סוטה ג.; (**יג**) [נ״ב בע״ש], (**יד**) [זבחים כ.], (**טו**) גי׳ ירו׳ ונתודה, (**טז**) [לקמן לו.].